

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

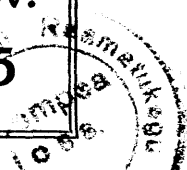
**ÅTTONDE
ÅRG.
No 40**

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 200:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

**UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR**
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Ansv. red.: **M. Westerblom**
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspreis
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt

**12 nov.
1925**

Birkas'

sjätte årskurs började tisdagen den 20 okt. Den 19 kommo eleverna seglande, åkande och gående, så att de flesta, då kvällen kom, voro anlända. Inte kunde man gå alldeles sysslös, se'n man fått in den medhavda maten och fått lite i ordning på sitt rum, sådant är ej sed på en folkhögskola, och därför blev det redan den kvällen en sångtimma. Och sången klingade redan den första kvällen friskt, så den lovade mycket och gott för kommande dagar.

Ett trettiotal elever ha i år kommit till Birkas, alltså flera än Birkas lämpligen bör taga emot, då utrymmet är knappt, men ännu flera hade önskat komma. Ett tiotal fingo vänta till ett annat år. Detta visar att intresset för skolan och förståelsen av vikten att erhålla större kunskaper äro i stigande bland "aibofolket". Glädjande är också att se, att även pojkarna börja komma — även de som av många anses för gamla att sitta på skolbänk. Två stycken äro över 30 år. De ha tydligen förstått innebörden av det goda uttrycket: „bättre sent än aldrig“. Ett par ha ännu ej på grund av arbete hemma och på sjön hunnit komma, men fulltalig

blir skaran, 11 pojkar och 19 flickor. Dessa fördela sig på svenskområdet sålunda:

- Från Ormsö 10
- „ själva Nuckö 4
- „ "Rikul-"och" Suttlepvelde" 14
- „ Odinsholm 1
- „ Stora Rågö 1

Alltså äro eleverna tämligen lika fördelade över svenskområdet, men Ormsö och "Bakvelde" gå dock i spetsen. Rågöarna ha i år en elev här, Maria Enggrön från Stora-Rågö. Flera voro anmälda, men när man skulle ge sig i väg, var det många hinder. Det är ej så besvärligt att komma till Birkas, som Rågöborna tro, om man bara tar det på rätt sätt. Men vi skola hoppas, att det går bättre, när nu en brutit isen och visat att det går. Rågöborna äro ett duktigt och försigkommet folk, det vet jag av egen erfarenhet, och det går ej an, att de skola på avstånd titta på, när det svensktalande Estland arbetar sig fram till kunskap och andligt ljus.

Den första "estspråkiga" folkhögskolan öppnades den 1 nov. och Birkas hade den glädjen att telegrafiskt få sända en önskan om lycka och framgång i dess viktiga kulturarbete, och jag tror, att förståelsen för folkhögskolans

stora värde skall hava den följden, att det snart ej är nog med denna enda skola utan att flera skapas, så att den estniska ungdomen får tillfälle att ösa ur samma kunskapskällor, som i de övriga nordiska länderna så starkt bidragit till att föra vett och hyfsning framåt. Den svenskspråkiga ungdomen har samma möjligheter och vi skola hoppas och tro, att alla ha en sådan förståelse för vad tiden och samhället kräver, att ingen av slöhet och lättja blir efter i utvecklingsarbetet. Vad Estland behöver är en kunnig och upplyst ungdom — vare sig den har estniska eller något annat apråk som modersmål.

Som redan nämnts, synes intresset och förståelsen för Birkas arbete vara i stigande. Jag ville därför uppmana särskilt de äldre, som tänka genomgå en kurs, att i god tid anmäla sig. Det kan vara svårt nog för dem, då de i motsats till de yngre ofta ha tjänst hos andra, att veta, hur det kan ställa sig för dem, men sådant bör man själv kunna besluta om i god tid. En 25 elever är vad Birkas lämpligen kan ta emot, se'n få de andra vänta, och de som komma först ha naturligtvis företräde.

Arbetet har, då detta skrives, pågått i 14 dagar och allt är som det bör vara vid en folkhögskola: gott kamratskap, gott arbete och goda nöjen. Ett trevligt samkväm med kaffe och äpplen, skämt och allvar har redan gått av stapeln. Och snart få vi rusta till Lucia- och julfest. Men till dess skall det också ha arbetats mycket.

Per Söderbäck.

Reval.

Söndagen den 1 nov. samlades Estlands tyska kulturråd till konstituerande sammanträde härstädes. Av delegaterna, till antalet 41, voro 39 närvarande. Kulturrådet beslöt att antaga kulturella självstyrelsen, enligt grundlagen, och valde provisorisk styrelse med direktör Harry Koch som ordförande. En mängd muntliga och skriftliga hälsningar framfördes, bland andra av inriks- och utriksministern, ryska riksdagsgruppen m. m.

Å svenskarnas vägnar hälsade
H. Pöhl.

Svensk dagen, den 6 november, firades här på ett värdigt sätt — med gudstjänst i Svenska kyrkan och samkväm på skolsalen. Anslutningen var talrik och stämningen den bästa. Prosten E. Petzäll tolkade från predikstolen i välformade gripande ord dagens betydelse sedd från kristlig, kulturhistorisk och svensk-nationell synpunkt. De hugstora minnena, knytta vid Breitenfeldt, Lützen och Narva, framträdde för den andäktige åhöraren i oförgätlig glans. Församlingens sångkör och fru Viktoria Nurkses härliga solo höjde den minnesrika aftongudstjänsten.

Från kyrkan styrdes stegen upp för trappan till skolsalen, som med knapp nöd inrymde alla.

Sedan ordf. i S. O. V. H. Pöhl hälsat de talrikt samlade välkomna vidtog programmet: Solosång av fru V. Nurkse, deklamation av fru H. O. Britzke och prosten

Petzäll, Stenhammars "Sverige," talangfullt och kraftigt framfört av fröken Dagmar Petersson jämte musik av frk Rosa Petersson. Väl-försedda tébord, arrangerade av massörskan fru Rosette Beipman och andra flitiga Marta-händer bidrogo att höja den angenäma samvaron, som avslutades med "Du gamla, du fria" och ett fyrfaldigt hurra för svenskheten.

En skriftlig hälsning från professor V. Lundström, Göteborg, mottogs med varm bifallsyttring.

† Kristian Johann Pisa.

Söndagen den 1 november avled i Reval f. expeditorn K. J. Pisa i en ålder av 69 år och 10 månader. K. Pisa, född i Reval, härstammade från Dagösvenskarne och var till sinne och gärning en äkta svensk av den gamla goda stammen. Under världskriget hade Pisa, som varit en mycket sköt-sam och, enligt våra förhållanden, förmögen man, förlorat allt vad han ägde, så att de sista åren varit för honom nog så bekymmersamma. Den 5 dennes nedbäddades den avlidne, efter skedd jordfästning i svenska kyrkan, på Fischermajkyrkogård. Vid gravstenen stå sörjande syster, anhöriga och vänner.

Frid över havs minne!

Gåvor.

I dagarna har undertecknad emottagit genom ledamoten i föreningen Sv. Folkskolans Vänners styrelse Fru Evy Björkman ett parti värdefulla böcker för c: 9000 Emk., vilka bekostats delvis av föreningen Östsvensks Samling, delvis av undertecknad. Dessutom har statsrådinnan Fru Saltzmann genom fören. Svenska Folkskolans Vänner till undertecknad överlämnat ett parti böcker. Dessa böcker äro avsedda att användas vid en studiecirkel, som i närmaste framtid skall bildas i Svensk-Estland.

För dessa värdefulla gåvor, som avse att höja folkbildningen i

Estlands svenska bygder, uttalas härmed ett hjärtligt tack!

A. Stahl.

Ormsö.

Havet börjar på att isbeläggas redan. Den 2 nov. var det is i Sviby-viken. Med anledning därav går motorbåten "Imatra" bara tre turer i veckan — måndagar, torsdagar och lördagar. Skriv detta till minnes, ormsöbor och andra som har ärenden hit ut! Dessutom förstas postbåten med dagliga turer till hamnen i Hosby. Från och med den 1 nov. har vår ö begåvats med daglig postgång och är vi högligen förbundna för detta välvilliga tillmötesgående. Pass nu på, tidningsläsare härute, och prenumerera på tidningar, rikssvenska, finländska ock estniska! Detta nöje erhålles numera för en billig penning. Prenumeration kan verkställas hemma på ön på posten.

En ung man, Anders Lilja från Hullo, har antagits som elev vid Tärna folkhögskola i Sverige, övre avdelningen. Det är meningen, att Lilja sedan skall fortsätta vid Ultuna lantbruksinstitut. Vi behöver infödda krafter på moder-näringen — jordbrukets område. Lycka till Lilja!

Svensk-estniska föreningens fest på Grand Stockholm.

Vid Svensk-estniska föreningens fest på måndagsaftonen i Grand Hotels festvåning, hade en talrik och intresserad publik infunnit sig.

Bland de närvarande märktes estnische ministern härstädes E. Virgo med fru, Eslands energiske generalkonsul i Stockholm I. Fagræus med fru, handelsministern statsrådet Svensson, riksgäldsfullmäktiges ordförande dr. Karl Hildebrand med fru, legationsrådet F. Henriksson med fru och senare kom även Litauens chargé d'affaires minister Jurhunas-Scheinus.

Först höll mininter Karl Ast ett föredrag om estniska förhål-

landen, med särskild vikt lagd på skola och litteratur. Föredraget hölls på tyska. Tal. gav på ett medryckande sätt en intressant och livfull bild av hur estniska litteraturen, den bildande konsten och teaterlivet utvecklats sedan Estland blev fritt och alltjämt utvecklas sig.

Efter föredraget, som hälsades med livliga applåder, gav den, inte minst här i Stockholm så beundrade estniska danskonstnärinnan Ella Ilback några prov på sin fulländade konst. Aftonen slöts med supé och dans.

Bildning och bildningssträvanden.

Det finnes många människor, som ännu tro, att då man genomgått folkskolan, är man en färdig människa; att man har tillräckliga kunskaper och är mogen att träda ut i livet. Denna uppfattning hyses ännu av många, såväl unga som gamla, att en „vanlig“ allmogeman — eller kvinna icke behöver några vidlyftiga kunskaper, bara han kan plöja sin åker på förfäders sätt och bärga sin torftiga skörd. Denna uppfattning är emellertid oriktig.

Den kunskap, som vinnes i folkskolan, är blott en början, en grund varpå man sedan skall bygga. Därför är det i högsta grad nödvändigt, att icke blott befästa sina kunskaper, utan även utvidga dem och göra dem till sin personliga egendom. Det finnes även personer, som tio år efter avslutad folkskolekurs, nästan glömt största delen av sina nödortftiga kunskaper, om dessa ej sorgfälligt utvidgats. Sådana människor äro helt enkelt olyckliga. De kunna icke bestå i den kamp, som livet medför. De möta ständigt svåröverstigligen hinder, som av andra kunna med lätthet övervinnas. Redan av denna orsak är det nödvändigt för varje människa att besitta ett visst förråd av kunskaper, hon behöver inte vara „lärd“.

Men då uppstår frågan, var få undervisning för att kunna förkovra sig i de kunskaper, som man nödvändigt behöver? För att kunna besvara denna fråga, måste vi vända några blad i historien och se vad andra folk hava gjort härvidlag. Det finnes flera medel. Ett utav dessa äro fortsättningsklasserna vid folkskolorna; men alldenstund sådana icke ännu difinitivt införts måste vi söka lösningen tillsvidare på annat håll.

I våra grannländer arbeta s. k. studiecirklar, sammanslutningar av några intresserade personer, som under ledning av en mera erfaren person studera olika ämnen. Dessa studiecirklar finnas ej heller hos oss, men det torde vara tämligen lätt att bilda sådana, då de icke kräva någon sällsam organisationsförmåga, eller äro förbundna med dryga omkostnader. Böckerna äro visserligen dyrbara att köpa, men de kunna även lånas från biblioteken.

Genom att bedriva studier på detta sätt skulle många intresserade ungdomar samt även äldre rätt betydligt förkovra sig i olika ämnen, förutsatt att arbetet bedrivs på lämpligt sätt. Studiecirkelarna ha visat sig vara bildningsfaktorer att räkna med.

A. Stahl.

DEN GÅNGNA VECKAN.

Inrikes.

Revals stad har fått elektriska spårvagnar, så att det nu nästan ser ut europeiskt i vår huvudstad. De illaluktande motorvagnarna ha, som väl är, försvunnit från huvudgatorna.

Såsom redan nämnts i förra numret, lyckades det äntligen riksäldsten att få utrikesministerposten besatt med f. d. sändebudet i Moskva A. Birk, men handelsministerposten är allt ännu vakant och det finns just inga utsikter, att få någon lämplig man, som vill åtaga sig att vara handelsminister. Det hela

ser synnerligen vacklande ut, och redan nu synes en del politiska partier önska regeringskris. Det torde numera icke heller vara så lätt för riksäldsten att avvärja en eventuell kris, men det är ju rätt svårt at vara profet.

Utrikes.

I vårt grannland Lettland ha presidentval försiggått och f. d. presidenten J. Tshakste återvaldes med 60 röster mot 31.

Under senaste vecka försiggick borgmästareval i Helsingfors. Då resultatet för hela staden förelåg uträknat av magistraten utvisade det att samtliga tjänster besättas av svenskar.

Till politieborgmästare valdes Jur. dr. Leo Ehrenrooth, till justitieborgmästare rådmän Fritiof Gylling och till justitierådman vid rådhusgrätten rådmän Knut Furuhielm. Dessa val gälla för livstiden.

Vad kriget i Marokko beträffar så har det blivit krigstillstånd på grund av att regnperioden börjat.

Enligt meddelande från Rom har chefen för frimurarväsendet i Italien, General Capello och förre socialistiske deputeraden Zaniboni arresterats och anklagats för planläggandet av en komplott mot Mussolinis liv. Inrikesministeriet har givit order om omedelbar militär ockupation av alla frimurarlogers lokaliteter. Komplotten skulle utföras under festligheterna med anledning av marschen mot Rom.

Enligt senaste meddelanden ser det ut att de sammansvurna haft för avsikt att störta monarkin och utropa republik. Italienska inrikesministern lär vara i besittning av indicier mot en främmande makt, som medverkat vid förberedelserna till attentatet.

Till jordens medelpunkt.

Sir Charles A. Parsons, en engelsk expert på ingenjörsvet-

tenskapens område har nyligen inför ingenjörs-kretsar i New York framkommit med ett förslag, om att borra ett 12 miles djupt schakt i jorden för geologiska undersökningar, omtalar Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån. Schaktet eller trumman skulle hålla 20 fot i diameter och på insidan beklädas med granit. Att komma 12 miles djupt skulle taga en tid av 50 år, och kostnaderna torde belöpa sig till omkring 20 miljoner pund sterling. Vi veta ingenting om vad som befinner sig under våra fötter, men i veta, att de tyngsta mineraler finnas vid jordens centrum, förklarar sir Charles Parsons. Vi skulle ha mera nytta att söka utforska jordens inre än sända ut nordpolsexpeditioner. Åtta års experimenterande har övertygat mig om att företaget är tekniskt utförbart, och det är endast pengarna, som fattas. Jag är för övrigt säker på att man kan komma djupare än 12 miles. Givetvis finge man börja pumpa ut värmen, då man nått ett visst djup. Förslagsställaren hoppas,

att ett internationellt bolag skall kunna intresseras för företaget eller att några amerikanska mångmiljonärer skola visa sig villiga att i vetenskapens intresse satsa det erforderliga kapitalet.

St. Mikaelssörsamlingen m. annexer.

Födda (juni — okt.):

Endel Sarapuu, Nargö.
Erik Heino Schmidt, Nargö.
Alice Margot Strandberg,
* Nömme.

Vigda (juni — okt.):

Fredrik Vilh. Tomsson och
Helene Ackerman;
Gustaf Strandmann och Katri
Lännik;
Gösta Kiander och Erika
Hanshoff;
Fridolf Ludv. Ambrosen och
Lilly Luther;
Pärtel Baumann och Emma
Kyhñ;
Vilhelm Ludschuweit och
Dagmar Haenlein.

*

Döda (juni — okt.)

Ellen Blomberg, 14 år.
Ella Luther, 16 år.
Gustaf Bergman, 51 år.
Magdalena Dampman, 60 år.
Helena Vikman, 81 år.
Matilda Makaroff, 76 år.
Augusta Klanman, 67.

Revals torgpris

	per pund	Emk.	
Hela svin . . .		47-50	
Gädda	" "	20-25	
Abborre	" "	18-20	
Strömming	" "	10-12	
Wassbuk			
(Kilo)	" "	10-15	
Smör	" "	90-125	
Mjök	stop	18-20	
Ägg	par	20-24	
Rägmjöl	pud	290-300	
Havre	pud	240-275	
Potatis	stop	7-8	

En del religiös och nykterhetslitteratur kan av intresserade gratis erhållas på Birkas folkhögskola.

Per Söderbäck

Bageriidkarnes Jäst-Aktiebolag

hållbar och jäskraftig

Pressjäst

är oöverträffad.

Ätersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 á 2½ kg, finnes till salu hos alla specerihandlare.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A. S. SLEIPNER, Stockholm
Riks 2485, Norr. 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer

Får meddela vänner och bekanta, att Gud i sitt allvisa råd behagat hädankalla min älskade broder

CHRISTIAN JOHANN PISA

född den 19. XII. 1855

död den 1. XI. 1925

sörjd och saknad av

Joh. 3: 16.

syster.

Fiskare,

lantbrukare och sjömän

köpa bäst och billigast sina repvaror från

Adam Standbergs repslageri

Nömme. Lager i Reval Nygatan (Uus tän.) 12. Tel. 23-18.